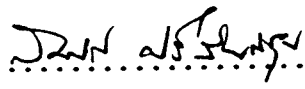
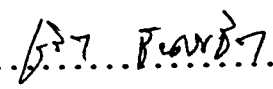

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อระบบนิเวศชุมชน :
กรณีศึกษาชุมชนบ้านโนนขามแป ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง
จังหวัดขอนแก่น

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ นางสาวเพชรรา ชูสุวรรณ
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ศรีสินดีสุข)

..........กรรมการ
(อาจารย์ชลิต ชัยชรวิชิต)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระบบนิเวศชุมชนก่อนและหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม 2) เพื่อศึกษาการปรับตัวของชุมชนก่อนและหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม 3) เพื่อศึกษาผลกระทบของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อระบบนิเวศชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบ้านโนนขามแป ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากลำน้ำพองประมาณ 50 เมตร และตั้งอยู่ห่างจากโรงงานผลิตเยื่อกระดาษหินกษ พลัฒ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน) ประมาณ 5 กิโลเมตร ผู้วิจัยได้คัดเลือกหมู่บ้านที่ศึกษาด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ควบคู่กับการสังเกตโดยตรง (Direct Observation) และแบบสอบถามสำหรับใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลและพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านรวมแล้วไม่ต่ำกว่า 60 วัน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการบรรยาย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ระบบนิเวศชุมชนก่อนและหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

1.1 ระบบนิเวศชุมชนก่อนการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์จากลำน้ำพองเพื่อการประมง ใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคครัวเรือน ทำสวนหย่อนใจ และออกกำลังกาย ชาวบ้านส่วนมากมีสุขภาพแข็งแรง มีอาชีพหลักคือการทำเกษตรกรรม อาชีพรองคือการทำงานรับจ้าง รายได้โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 1,266.5 บาทต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยครอบครัวละ 1,209.8 บาทต่อเดือน ชาวบ้านส่วนมากจบการศึกษาในระดับการศึกษามัธยมศึกษา

บังคับ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของชาวบ้านเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น มีการช่วยเหลือพึ่งพากันในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

1.2 ระบบนิเวศชุมชนหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า ในกระบวนการผลิตของโรงงานได้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศและมลพิษทางน้ำ ทำให้ทรัพยากรน้ำ ดิน พืช และสัตว์เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และได้ส่งผลย้อนกลับมาสู่ระบบสังคมของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถดำเนินชีวิตที่พึงพิงธรรมชาติได้เหมือนเดิม อาชีพหลักของชาวบ้านเปลี่ยนไปเป็นการทำงานรับจ้าง ส่วนมากเป็นการทำงานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม อาชีพรองคือ การทำการเกษตรกรรม ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเฉลี่ยครอบครัวละ 5,357.7 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายเฉลี่ยครอบครัวละ 3,786.2 บาทต่อเดือน ชาวบ้านเกิดค่านิยมที่นิยมความสะดวกสบายแบบคนในสังคมเมืองมากขึ้น มีการแยกครอบครัวออกมาเป็นประเภทครอบครัวเดี่ยวและการอพยพแรงงานมากขึ้น แต่การถือครองที่ดินกลับลดลง ชาวบ้านเริ่มเห็นคุณค่าของการศึกษา นิยมส่งลูกหลานให้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชนอ่อนตัวลง มีแนวโน้มแตกกระจายไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม การช่วยเหลือพึ่งพากันในด้านต่าง ๆ ลดลง แต่มีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกมากขึ้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์กับโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้มีบทบาทเพื่อการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากขึ้น

2. การปรับตัวของชุมชนก่อนและหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

2.1 การปรับตัวของชุมชนก่อนการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนมีปรับตัวด้วยการพึ่งตนเองและพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก เช่น การทำการประมง การใช้ น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคและการใช้พืชสมุนไพรเพื่อรักษาพยาบาล โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชนเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น ชาวบ้านมีการช่วยเหลือระหว่างกันเป็นอย่างดี

2.2 การปรับตัวของชุมชนหลังการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีการปรับตัวที่พึ่งพิงระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมภายนอกหมู่บ้านมากขึ้น มีการนำเอาเครื่องอำนวยความสะดวกที่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในครอบครัวมากขึ้น โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชนได้ปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม การช่วยเหลือระหว่างกันในด้านต่าง ๆ ลดลงไป ชุมชนมีการรวมกลุ่มทางเพื่อสังคมช่วยเหลือกันทางด้านการเงินขึ้น และมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกโดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ตอบแทนมากขึ้น ชุมชนมีการกำหนดแบบแผนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรขึ้น

3. ผลกระทบของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อระบบนิเวศชุมชน ผลการศึกษาพบว่า

3.1 ผลกระทบทางด้านบวกคือ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการปลูกต้นยูคาลิปตัสเพื่อส่งขายให้แก่โรงงานเพิ่มมากขึ้น และจากการออกไปทำงานรับจ้างนอกหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายขึ้น ประสบการณ์และรายได้ที่ชาวบ้านได้รับเพิ่มขึ้นทำให้ระบบความคิด

เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดค่านิยมแบบทุนนิยมทำให้ชาวบ้านมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตเป็นแบบคนในสังคมเมืองที่มีความทันสมัย นิยมความสะดวกสบายมากขึ้น ประเภทครอบครัวมีแนวโน้มเปลี่ยนเป็นประเภทครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น มีบ้านหลังใหม่ที่มีขนาดใหญ่ กว้างขวาง และมีความแข็งแรงมั่นคงมากขึ้น เด็กได้มีความรู้และมีโอกาสเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ชุมชนมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมากขึ้น โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชนกับบุคคลภายนอกแน่นแฟ้นขึ้น เป็นไปในทิศทางที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับโรงงานในเชิงอุปถัมภ์

3.2 ผลกระทบทางด้านลบคือ ทำให้ทรัพยากรด้านกายภาพมีคุณภาพลดลงและทรัพยากรด้านชีวภาพได้แก่ พืชและสัตว์ตายไปเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านต้องประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมา ระบบความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบบทที่เชื่อมโยงทำให้ชาวบ้านมีหนี้สินเพิ่มขึ้น โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชนอ่อนตัวลง มีแนวโน้มแตกกระจายไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม กลับกลายเป็นความสัมพันธ์แบบห่างเหิน ต่างคนต่างอยู่

THESIS TITTLE THE IMPACTS OF INDUSTRY ESTABLISHMENT ON THE COMMUNITY
ECOSYSTEM : A CASE STUDY OF BAN NON KHAM PAE COMMUNITY,
TAMBOL KOUT NAM SAI, AMPOE NAM PONG, CHANGWAT KHON KAEN
AUTHOR MISS. PETCHARA CHUBSUWON
THESIS ADVISORY COMMITTEE

Somsak Srisonthisuk
.....CHAIRMAN

(ASSOCIATE PROFESSOR DR.SOMSAK SRISONTISUK)

Chalit Chaikanchit
.....

(MR.CHALIT CHAIKANCHIT)

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the community ecosystem in the periods prior to and after the industry establishment, 2) to study community adaptation to the environment in the periods prior to and after the industry establishment, 3) to study the impacts of industry establishment on the community ecosystem, Ban Non Kham Pae Community located in Tambol Kout Nam Sai of Ampoe Nam Phong in Changwat Khon Kaen. The community is located between the Phong River and Phoenix Pulp and Paper Factory, with the distances of 50 meter away from the River and 5 Kilometers away from the Factory, respectively. The study methodology employed the community as a purposive sample. The qualitative data were collected by means of in-depth interview using interview guide along with direct observation, and quantitative data. The researcher stayed in the community not more than about 60 days where the descriptive was applied.

The findings of the study were summarized as follows :

1. Community ecosystem in the periods prior to and after the industry establishment.

1.1 Community ecosystem in the period prior to the industry establishment. The findings for fishery activities, for household consumption and revealed that recreation. At the time, the inhabitants of the community were generally healthy. They had the major incomes from agriculture and the minor ones from being off-farm labours. Most of the villagers had their education at the primary level. As for social structure and social interaction, the solidarity within the community was relatively strong.

1.2 Community ecosystem in the period after to the industry establishment. The findings showed that the process production of the Factory had caused air and water pollution, leading to negative change of soil, crops and animals, which in its turn, had affected. Due to the effects of the change caused by the Factory, the villagers had been forced to convert their livelihood pattern, from earning their major income from agriculture to earning it from being off-farm labour. Therefore, the agricultural activities had become their minor occupation. Nevertheless, the average incomes of each household had increased up to 5,357.7 Baht per month, while their monthly expenses had been estimated approximately 3,786.2 Baht. As a consequence, the villagers perception of social value had also changed, for instance, they had now greater demands for the comfortable facilities than those they had earlier. People were now aware of the significance of the education and support their children for obtaining higher education. On the contrary their solidarity seemed becoming gradually weaker. In addition, the community had developed its better relations with the outsiders, particularly patronizing relations with the Factory. However the villagers had their sense of environmental awareness in common, resulting in performing their roles together in natural resource management of the community.

2. Community adaption to the environment in the periods prior to and after the industry establishment.

2.1 Community adaption to the environment in the period prior to the industry establishment. The findings that the community at the time was self reliant and was natural resource dependency. Degree of social relations among community people was strongly unified

2.2 Community adaption to the environment in the period after to the industry establishment. The findings showed that community seemed to be more dependent on economic capitalism systems. Modern technology and equipment were used for better life-style. the villagers had been participated in rules for the natural resources management. The structure of social relations had been converted from the strong ties of solidarity to the opposite direction.

3. The impacts of industry establishment on the community ecosystem. The finding was this :

3.1 The positive impacts on the improvement of household economy. People got more income by planting eucalyptus and labour wages. This was various for their occupational opportunities. Physical changes made their conceptual attitude of life also changed. Behaviour of life-style was turned to be urbanization, materialization and extended familization. Size of house was enlarged. Children were supported to had higher level-education. Role of natural resources management was taken by the villagers. Social relation with outsiders was welcomed and focused on participated benefits, especially patronizing relations with the Factory.

3.2 The negative impacts were that the quality of natural resources, as well as the quantity of plants and animals, had been physically and biologically decreased respectively. Furthermore, the people within the community faced with socio-economic problem. They had more items of expenses which caused of increased debts. Social relative structure were more likely to decline.